

opnieuw met zang geopend, en ook ter afsluiting werd er gezongen. In het geboekstaafde officiële gedeelte van het Congres werden in totaal 18 van de 48 liederen uit het bundeltje gebruikt (of eigenlijk 17; één lied werd tweemaal gezongen).

Tot zover de schets van de omstandigheden. Nu naar het boekje zelf.

In de bundel over *De Vereniging van 1892 en haar geschiedenis* staat een bijdrage van dr. P.L. Schram over *Hervormd verweer. De Vereeniging (1892) na het Sociaal Congres (1891)*.³ Ik heb uit zijn verhaal veel geleerd over de betekenis van het Congres. Met één van zijn conclusies ben ik het echter niet helemaal eens. Op pag. 167 lezen we: 'De geest van het congres bleek uit een speciaal samengesteld bundeltje met evangelisatieliederen uit de inwendige zending.' Maar naar mijn gevoel heeft het liedboekje niet zo'n uitgesproken IZ-karakter.

Ik ben eerst maar eens begonnen met tellen. De cijfers spreken een duidelijke taal: 24 van de 48 aangeboden liederen zijn psalmen, geheel of gedeeltelijk overgenomen uit de psalmberijming van 1773, de psalmbundel die zowel bij de Hervormden als bij de meeste Afscheidenen en Dolerenden in gebruik was. Precies de helft bestaat dus uit psalmen. Daar zijn ongetwijfeld psalmen bij die men ook in de kringen van de inwendige zending graag zong, maar het repertoire is niet *kenmerkend* voor de inwendige zending. Van de overige liederen komen er 10 uit de Evangelische Gezangenbundel – de uitgave van 1807 en de vervolgbundel van 1866. Ook dus geen typisch IZ-repertoire. Pas bij de overige 14 liederen treffen we enkele gezangen aan die men tot het repertoire van de inwendige zending zou kunnen rekenen: liederen van Da Costa, het al genoemde repertoire van Pierson, dat hij later zou bundelen in de Vluchtheuvelzangen, liederen van Adama van Scheltema uit zijn bundel voor School en Huisgezin, en een enkel lied uit de vooral in Christelijke Gereformeerde kring geliefde bundel *Stem en Snaren* van 1882.

Het boekje bestaat dus uit 24 psalmen, 10 evangelische gezangen en 14 liederen uit andere bronnen. Ongetwijfeld een zeer bewuste keuze; het lied moest reformatorische christenen van verschillende achtergrond verenigen. Men kon zich dus geen liedkeuze veroorloven die bij bepaalde groepen niet goed zou vallen.

3. Ds. L.J. Wolthuis, dr. J. Vree (eindredactie), *De Vereniging van 1892 en haar geschiedenis*, Kampen 1992, 161 vv.